

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІВНІЧНОАМЕРИКАНСЬКОЇ МОДЕЛІ ІНТЕГРАЦІЇ

ОЛЕНА БУЛАТОВА

*доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи, завідувач кафедри міжнародної економіки
Маріупольського державного університету*

Розвиток більш глибокої регіональної інтеграції стає важливою умовою зовнішньої конкурентоспроможності в умовах розвитку глобальної інтеграції. Серед основних напрямів подальшого розвитку та поглиблення інтеграційної взаємодії NAFTA зазвичай виділяють [1,3,с.10-11] створення: Північноамериканського валютного союзу (*North American Monetary Union, NAMU*), Північноамериканського митного союзу (*North American Customs Union, NACU*), а також – Північноамериканського союзу (*North American Union, NAU*).

Передумовами для створення Північноамериканського митного союзу є наявність подібних за структурою та розмірами митних тарифів. Однак створення митного союзу передбачає встановлення єдиного тарифу по відношенню до третіх країн. Відсутність єдиної тарифної політики в NAFTA є досить суттєвим обмеженням для поглиблення інтеграції. Країнами-членами об'єднання вже укладено значну кількість угод про створення зон вільної торгівлі з іншими країнами світу: США укладено 14 регіональних угод, які вже нотифіковано СОТ, Канадою – 11, Мексикою – 13. Звідси, у загальній структурі зовнішнього тарифу, який має бути застосований при створенні Північноамериканського митного союзу, існує необхідність узгодження з усіма вже укладеними угодами. Значна кількість вже діючих двосторонніх угод містить значну кількість й конкретних зобов'язань, а відтак, переговорний процес щодо утворення Північноамериканських митного союзу є досить складним завданням. Крім того, слід визнати, що фактично, мова йде про прийняття з боку Канади та Мексики таких загальних правил торгівлі, які більш відповідають американським стандартам, а не досягнуті в результаті переговорного процесу.

Відповідно до вимог СОТ, країни, що утворили митний союз, мають координувати свою торговельну політику в рамках багатосторонніх форумів. Приклад ЕУ доводить, що подібний переговорний процес Європейський Союз веде в рамках СОТ як блок. Однак такий підхід є малоімовірним для країн NAFTA, оскільки тут не існує відповідного інституційного оформлення інтеграційного об'єднання. Крім того, порівняння європейської та північноамериканської моделей регіональної інтеграції доводить, що ступінь участі держави в економіці у відповідних країн-членів об'єднання, є досить відмінною, що викликано давніми традиціями та відповідними нормами.

Досить проблематичним є й створення Північноамериканського валютного союзу. Загальний обсяг внутрішньорегіональної торгівлі країн ЕУ становив на момент утворення валютного союзу в середньому 62,9%, тоді як на долю Канади та Мексики обсяги торгівлі з США становлять, відповідно, 75,7% та 56,9%. Фактично, це може стати важним аргументом на користь того, що ці країни мають більше економічних причин на розвиток валютно-фінансової інтеграції зі Сполученими Штатами, ніж в ЕУ(15) було, коли дванадцять її членів перейшли на євро. Однак на відміну від європейської моделі, де було застосовано відповідний валютний кошик з валют країн-членів об'єднання, фактично мова йде про прив'язку виключно до американського долару. Крім того, країнами ЕУ було опрацьовано комплексний підхід щодо впровадження конкретних критеріїв макроекономічних показників залучення до єврозони (Маастрихтські критерії). Фактично, це доводить, що створення валютного союзу можливе лише за умов створення саме єдиного (а не спільного) ринку, який засновано на чотирьох свободах – вільного руху товарів, послуг, капіталу і робочої сили.

Порівняння Федеральної резервної системи США (ФРС, *Federal Reserve System*) з Європейською банківською системою доводить, що система комерційних банків США, які входять до 12 районів ФРС, не може представляти певні спільні інтереси. Банк Канади є державною установою, на відмінність від ФРС та Центрального банку Мексики, який також побудовано по принципу ФРС США. Відтак, виникає суттєва інституційна несумісність банківських систем країн НАФТА, неузгодженість їх повноважень.

Підсумовуючи напрямки розвитку поглиблення північноамериканської інтеграції, можна визначити: розвиток Північноамериканського валютного союзу є більш складним завданням порівняно із створенням Північноамериканського митного союзу у форматі “частковий митний союз”:

по-перше, розвиток торговельно-економічної співпраці між країнами НАФТА є значно більшим порівняно з інституційним розвитком інтеграції, відтак створення повноцінного митного союзу, єдиного ринку є досить проблематичним;

по-друге, існують суттєві інституційні неузгодженості між банківськими устроями країн-членів НАФТА;

по-третє, створення валютного союзу між країнами НАФТА по типу єврозони на основі “амеро” є, фактично, прийняття в односторонньому порядку американського долару з боку Канади та Мексики, а ні як на єдиній основі у відповідності з певними критеріями;

по-четверте, розвиток секторального підходу в регулюванні торгових відносин призвів до появи значної кількості подібних тарифів (або взагалі ставка режиму найбільшого сприяння близька до нуля), відтак для створення Північноамериканського митного союзу є необхідним узгодження загального зовнішнього тарифу (як мінімальної вимоги) і без відповідної

системи інститутів для його адміністрування, хоча того й вимагають більш зрілі митні союзи (максимальна вимога).

Існуючі повноваження NAFTA є занадто незначними, щоб вирішувати проблеми, які виникають в розвитку північноамериканського регіону. Для вирішення спільних континентальних проблем (розвитку інфраструктури, міграції, безпеки та ін.) за для більш комплексного та динамічного розвитку Північної Америки існує об'єктивна потреба поглиблення взаємозалежності для всіх країн інтеграційного об'єднання [3]. Саме в межах північноамериканського простору має бути створено зовнішній периметр безпеки, в рамках якого діятиме загальний зовнішній тариф, а рух товарів, послуг, капіталів, людей буде правовим, впорядкованим та безпечним [2, с.5-8].

Подальший розвиток північноамериканської інтеграції нерозривно пов'язаний із необхідністю вирішення регіональних проблем, дія яких посилюється, і розв'язання яких потребує спільних дій з боку всіх країн NAFTA, а саме: забезпечення розвитку та зростання по всіх сферах взаємодії, розвиток конкурентоспроможності регіону, протидія загальним загрозам безпеки регіону. Незважаючи на значне збільшення економічної активності між країнами NAFTA (в першу чергу в сфері торгівлі та інвестицій), залишається значний розрив у рівнях доходів в країнах, що негативно впливає на посилення проблем, які стосуються нелегальної міграції, злочинності, і потребують виключно спільних цілеспрямованих дій.

Створення NAFTA сприяло підвищенню рівня конкурентоспроможності регіону, однак повністю не вирішило всі проблемні питання в сфері визначення правил походження товарів, наявності відмінностей в нормах та правилах, які існують в країнах об'єднання. Торгівля природними ресурсами, в тому числі енергетичними, сільськогосподарськими та продовольчими продуктами залишається далеко не безкоштовною, що впливає на рівень конкурентоспроможності регіону в світовому господарстві. І хоча Північна Америка залишається економічним центром світу, посилення глобальної конкуренції, поява нових гравців на світовому ринку може послабити її міць, якщо не прийняти відповідних дій. Крім того, тривалий спад американської економіки суттєво зменшує привабливість подальшої лібералізації торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Huelsemeyer A. Toward deeper North American integration: a customs union? [Electronic resource] / A. Huelsemeyer. – Canadian-American Center, University of Maine, 2004. – 43p. – URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_hb3189/is_59/ai_n29147970/
2. Manley J. Creating a North American Community. Chairmen's Statement Independent Task Force on the Future of North America [Electronic resource] / John P. Manley, Pedro Aspe and William F. Weld. – New York, Council on Foreign Relations, 2005 – 15p. – URL: www.cfr.org.
3. Pastor R.A. The North American Idea: A Vision of a Continental Future / Robert A.Pastor. – Oxford University Press, 2011. – 264p.

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ЦЕНТР АМЕРИКАНСЬКИХ СТУДІЙ

***Сполучені Штати Америки
у сучасному світі:
політика, економіка, право, суспільство***

Збірник матеріалів
II міжнародної науково-практичної конференції
(15 травня 2015 року, м. Львів)

(Частина 2)

Львів-2015

УДК 327(73)(063)
ББК Ф4 (7СПО) я431
С-73

*Друкується за рішенням
Вченої Ради факультету міжнародних відносин
Львівського національного університету імені Івана Франка
від 27.04.2015 №19.*

Упорядники: Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М.
Автор обкладинки: Романюк Р. Й.
Верстка: Винниченко С. В.

С-73 **Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство. Ч. 2:** зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 15.05.2015) / упоряд. Калитчак Р. Г., Зазуляк З. М. – Львів : Центр американських студій ФМВ ЛНУ ім. І. Франка, 2015. – 832 с.

*Матеріали видано за підтримки Українського Фулбрайтівського кола,
Програми імені Фулбрайта в Україні, Інституту міжнародної освіти (США).*

INSTITUTE OF
INTERNATIONAL
EDUCATION

За повного або часткового використання матеріалів збірника посилання на видання обов'язкове.

Матеріали надруковані методом прямого відтворення тексту, наданого авторами, які несуть відповідальність за його достовірність, зміст і стилістику, за правильне цитування джерел та посилання на них.

Організаційний комітет не несе відповідальності за погляди, висловлені авторами матеріалів.

Електронна версія: <http://international.lnu.edu.ua/us-conference-2015/>

© Центр американських студій
факультету міжнародних відносин
ЛНУ ім. І. Франка, 2015
© Автори статей, 2015

Пасічник Наталія (Відкритий міжнародний університет “Україна”). <i>Американо-кубинські відносини на сучасному етапі</i>	218
Підберезних Інна (Чорноморський державний університет імені Петра Могили). <i>Країни Південно-Східної Азії та політика балансування між США та Китаєм</i>	222
Погорелова Інна (Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана). <i>Сучасні американсько-південнокорейські відносини: політико-військовий аспект</i>	230
Роговик Олексій (Львівський національний університет імені Івана Франка). <i>США та Куба: рефлексії “перезавантаження”</i>	239
Усачова Ольга (Варшавський університет). <i>Energy vs. political security in US foreign policy towards South Caucasus</i>	242
Чорна Мар’яна (Державна наукова установа “Енциклопедичне видавництво”). <i>Політика США та Великої Британії щодо вирішення югославського конфлікту 1998-1999 рр.</i>	245
Joanna Grzela (The Jan Kochanowski University in Kielce, Poland). <i>Amerykański wkład w bezpieczny Region Morza Bałtyckiego. Wybrane aspekty</i>	254
Marta Stempień, Maciej Tołwiński . (Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Poland). <i>Nowy ład na Bliskim Wschodzie. Geopolityka Stanów Zjednoczonych i Islamskiej Republiki Iranu w obliczu ekspansji Państwa Islamskiego</i>	263

II. НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ США

СЕКЦІЯ 3

Амбрик Лілія, Десятнюк Вікторія (Тернопільський національний економічний університет). <i>Ключові детермінанти податкової системи США</i>	272
Антонюк Ганна (Львівський національний аграрний університет). <i>Імплементация досвіду США з використанням кластерного підходу у розвитку галузі сільського господарства в Україні: на прикладі Львівської області</i>	275
Бабич Ярослава (Київський інститут банківської справи). <i>Key factors for successful development of the US banking system</i>	280
Борисова Тетяна (Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя). <i>Некомерційний маркетинг волонтерських організацій США та України: порівняльний аналіз</i>	284
Булатова Олена (Маріупольський державний університет). <i>Напрями розвитку Північноамериканської моделі інтеграції</i>	293
Гончарова Маргарита, Бондаренко Руслана (Українська академія банківської справи Національного банку України). <i>Основні тенденції розвитку менеджмент-консалтингу в США</i>	296
Дулицева Ірина (Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Старобільськ). <i>Соціальне підприємництво в галузі туризму (досвід США)</i>	303